

A NŐK HELYZETÉNEK ELEMZÉSE A „FÉRFIAS” SPORTÁGAKBAN MAGYARORSZÁGON

Dömötörfy Bálint Bence

sportszervezés – alapképzés (BSc) hallgató

Témavezető: Némethné Dr. habil Tóth Orsolya, egyetemi docens

1. Bevezetés

A kutatásom témája a maszkulin sportágakban a nők hazai helyzetének elemzése. A témaválasztásom több okból kifolyólag is történt, az első egy személyes tapasztalat alapján, mivel saját sportolói karrierem során, a labdarúgás területén tapasztaltam megkülönböztetést a férfi és a női labdarúgás között, ennek apropóján felkeltette a figyelmemet a téma. A tanulmányaim során kiemelten figyeltem a női sportokról kapott információkat, sportszociológiai szempontból többször terítékre került, hogy a sportolás területén napjainkban is jelen vannak a nemi egyenlőtlenségek és a sportolással kapcsolatos nemi sztereotípiák. Gál (2019) kutatásában leírta, hogy az első újkori olimpiákon a nők nem vehettek részt sportolóként, csak nézőként, mert Pierre de Coubertin báró úgy gondolta, hogy a sportolás csak a férfiak kiváltsága és nőknek nem való. Láthatjuk, hogy már a 19. század végén is milyen hátrányos megkülönböztetésben szenvedtek a nők a sportolás területén. Gál (2024) a kutatása során megemlítette, hogy a francia Alice Milliat nevezetű hölgy érdemei elvéülhetetlenek, mert az ő törekvései által kaptak a női versenyszámok és a nők nagyobb szerepet a későbbi olimpiákon, tehát a női sport fejlődésében hatalmas szerepet játszott. A nők szempontjából a legnehezebb helyzetben azok vannak, akik tradicionálisan egy férfiak által dominált sportágban akarnak érvényesülni. Bukta (2018) kutatása alapján, ahol 59 hazai sportági szövetség igazolt sportolóinak részvételi adatait vizsgálta, az összes sportoló közül csak 28% volt nő. Bukta (2018) kutatásában, a férfias sportágakban is megvizsgálták a nők arányát, amely vizsgálat során még elszomorítóbb eredmény került napvilágra, miszerint ezekben a sportágakban csak 15% volt női sportoló. A sportágak összességében akadhat a kérdés, hogy melyek azok a sportágak, amelyeket a férfias sportágak kategóriájába sorolhatunk. Béki (2017c) kérdőíves kutatása alapján az olimpiai csapatsportágak esetében a jégkorongot és a labdarúgást említhetjük, egyéni sportágak viszonylatában pedig a legdominánsabb az ökölvívás, de a súlyemelés, a birkózás és a kalapácsvetés is kiemelkedően férfias sportágak. A csapatsportágak esetében az olimpiai programon kívülre eső, de szinte kizárólag férfiak által uralt sportág az amerikai labdarúgás is. A kutatásom során nem csak a női sportolók vizsgálata, hanem az összes

férfias sportban résztvevő nők arányának vizsgálata volt a főszempont, tehát a sportolókon kívül az edzők, utánpótlás edzők, közreműködők és a sportvezetők aránya is érdekelt a kutatásom során. Bukta (2018) által vizsgált adatok szerint a férfias sportokban a női közreműködők aránya van a legjobb helyzetben, őket követik az edzők, utánpótlás edzők, majd a női sportolók és a legalacsonyabb százalékban a sportvezetők vannak jelen a férfias sportágakban. A kiemelendő adat, hogy a legjobb arányban jelenlévő közreműködők sem érik el a 25%-ot és a sportvezetők aránya még az 5%-ot sem éri el, amely egy megdöbbentő adat. Gál (2007) megállapította, hogy a női sportok és a sportolók a média tekintetében is hátrányban vannak a férfi sportokkal és sportolókkal szemben. A közölt cikkek és képek darabszámában, de még a cikkek és képek terjedelmében is a férfiak a dominánsabbak. Az összehasonlítás alapján kijelenthető, hogy a női sportok és sportolók alulreprezentáltak hazánkban a férfi sportokkal és sportolókkal szemben. A média tekintetében nagy botrányt váltott ki, hogy a Nemzeti Sport 2024-es olimpiai külön kiadásának címlap tervezetén csak férfi sportolók és csapatok szerepeltek. A botrány hatására a nyomtatásra elküldött külön kiadásának a címlapját megváltoztatták és elnézést kértek a női sportolóktól. Az említett indokok miatt a kutatásom során megdöbbentő adatokra számítottam és ezek alapján az alábbi kérdésekre keresem a választ és az alábbi hipotéziseket állítottam fel.

Kérdések:

K1: A „férfias” sportágakban a nőkkel szemben tapasztalható-e a hátrányos megkülönböztetés és/vagy az előítélet?

K2: A női sportolók sportágválasztására hatással vannak-e a férfi családtagok, illetve a férfi közösség?

K3: A „férfias” sportágakban a nőknek nehezebb-e érvényesülniük?

Hipotézisek:

H1: Feltételezzük, hogy a „férfias” sportágakban a nőkkel szemben tapasztalható a hátrányos megkülönböztetés és/vagy az előítélet.

H2: Feltételezzük, hogy a női sportolók sportágválasztására hatással vannak a férfi családtagok és a férfi közösség.

H3: Feltételezzük, hogy a nők nehezebben érvényesülnek a „férfias” sportágakban.

2. Célkitűzés

A kutatásom egyik célja a hazai női sportolás helyzetének feltérképezése sportolói, edzői, közreműködői és sportvezetői szinten. Bodnár (2012) megállapította, hogy az edzői foglalkozás egy erősen férfi domináns szakma, de a női edzőknek helye van a sportok területén. A kutatásom során, ezért is fontos szempont a férfias sportágakban a női edzők részvételének elemzése. A jelenlegi állapot vizsgálatához elengedhetetlen volt a hasonló témában született kutatások, szakirodalmak tanulmányozása. A szakirodalmak adatait elemezve észleltem, hogy a kutatáshoz a legjobb terület a férfias sportágak csoportja, mivel ezekben a sportágakban a női résztvevőknek számos nehézséggel kell megküzdeniük. Béki (2015) a labdarúgás tekintetében már korábban vizsgálta, hogy a női labdarúgás népszerűsége globálisan folyamatosan növekedik, de hazánkban ez nem érzékelhető. A hitelesség szempontjából a kutatásom során, csak olyan sportolót kértem fel, hogy segítse a kutatásomat, aki a saját sportágában kiemelkedő nemzetközi eredményt ért el. A velük készült interjúk alapján, az ő tapasztalataikat megismerve cél, hogy a női sportolók elfogadtatását segítse a kutatásom, valamint a hátrányos megkülönböztetést, előítéletet és a nemi sztereotípiákat sikerüljön az emberek gondolkodás módjából eltávolítani. A kutatásom további célja, hogy olyan megoldási javaslatot tudjak megfogalmazni, amivel a sport támogatási és részvételi színterén is nagyobb szerepeket kapjanak a női szakágak, sportolók, edzők, utánpótlás edzők, közreműködők és nem utolsósorban a női sportvezetők.

3. Anyagok és módszerek

A kutatásom elkezdésének első feltétele a kutatásetikai engedély megszerzése volt, amelynek a száma 2024/247. A tudományos kutatásomhoz az adatokat empirikus módon interjú segítségével gyűjtöttem. A mintaválasztásom módja nem véletlenszerű volt, hanem kényelmi módon történt. A konzulensem segítségével kerestem olyan női sportolókat, akik „férfias” sportágakban értek már el kiemelkedő nemzetközi eredményt. A konzulensemnek köszönhetően 10 női sportolóval sikerült interjút készítenem, tehát ők adták a mintát a kutatásomhoz. Az interjúalanyokkal öt sportágot tudtam lefedni. A jégkorong, a kalapácsvetés, a labdarúgás, az ökölvívás és a súlyemelés sportágakban sikerült interjúalanyt találnom. A jégkorongot Hajdu Lili, a kalapácsvetést Gyurátz Réka, a labdarúgást Hurtik-Tóth Enikő és Markó Edina, az ökölvívást Béki Piroska, Faragó Beatrix, Hámori Luca és Kovács Mária, valamint a súlyemelést Dankó Ilona és Márkus Erzsébet képviselte. Az interjú során 15 kérdésre vártam választ a hölgyektől és a válaszokból gyűjtöttem adatot a hipotéziseim bizonyításához.

1. Ábra. A kutatás interjújának a 15 kérdése

Forrás: Saját szerkesztés

Mi az Ön sportága?

Melyik eredményére a legbüszkébb?

Miért ezt a sportot választotta?

A sportágválasztás során mekkora hatással volt Önre, hogy a választott sportága férfiak által uralt?

A sportágválasztás után mit szóltak a barátai, családtagjai a választott sportághoz?

A sportpályafutása során találkozott-e bármilyen előítéllettel, hogy ezt a sportot űzi?

A sportpályafutása során tapasztalt-e bármilyen hátrányos megkülönböztetést amiatt, hogy egy férfi domináns sportágot űz?

Milyen nehézségekkel kellett megküzdenie egy férfiak által dominált sportágban?

A férfi sportolókkal milyen volt a kapcsolata a sportágon belül?

A férfiak mennyire ismerték el a teljesítményét?

Milyen hatással volt a sport az Ön személyes fejlődésére?

Mi a véleménye a férfiak és a nők arányáról az Ön sportjában?

Mit gondol a nők helyzetéről Magyarországon napjainkban, az Ön sportágában?

Mennyire elégedett a női sportok és sportolók támogatásával?

Ön szerint a társadalom ösztönzi a nőket, hogy sportoljanak, vagy inkább lebeszéli őket a sportolásról?

4. Eredmények

A kérdésfelvetések vizsgálata előtt az interjú összes kérdésére adott válaszokat szeretném prezentálni egyenként a kérdések sorrendjében.

Az első kérdés során a hölgyek által űzött sportágakra vonatkozott a kérdés, amely válaszok alapján az interjúalanyok közül négy hölgynek az ökölvívás, két-két hölgynek a labdarúgás és a súlyemelés, valamint egy-egy hölgynek a jégkorong és a kalapácsvetés volt a sportága.

A második kérdés kapcsolatában az általuk elért eredmények kerültek a középpontba. A válaszok során képet kaptam, hogy az interjúalanyaim között többszörös magyar bajnok, válogatott, világbajnok, ifjúsági olimpiai bajnok, Európa bajnoki helyezett, valamint olimpiai ötödik és olimpiai ezüstérmes hölgy is helyet kapott, tehát kijelenthetem, hogy az adott sportágak kiemelkedő szereplői voltak az interjúalanyaim.

A harmadik kérdés szorosan kapcsolódik a sportágválasztással kapcsolatos hipotézisemre, tehát itt a válaszok között több összefüggést is találtam. A válaszok a férfi családi mintát, a véletlen sportágba kerülést, a sportági toborzást és az általános iskolás évek alatti fiú osztálytársak sportolását is említették.

A negyedik kérdés során a sportágba kerüléskor a sportágban jelenlevő férfi dominancia került a középpontba. A válaszok között megjelent a kihívás találása a sportágban, illetve nem vették figyelembe vagy fiatalkorukban még nem tudták a figyelembe venni, de a szülők

között több esetben is próbálták az interjúalanyokat más nőiesebb sportág felé terelni vagy lebeszélni az adott sportágról.

Az ötödik kérdés rögtön a választott sportággal kapcsolatban a barátok, családtagok véleményére vonatkozott. A válaszok megosztottak voltak, mert voltak esetek, hogy a szülők nem támogatták, féltették a lányukat, valamint nem vártak tőle nagy eredményt és a barátok is a sportágválasztás után csak a sportágból kerültek ki, de több esetben is támogatták a sportolást és nem foglalkoztak azzal a szülők, hogy a választott sportág férfiak által uralt, hanem csak örültek neki, hogy a lányuk sportol.

A hatodik kérdés a sportban az előítélet találkozásával volt kapcsolatos. Az előítéletet hat esetben is említették a maradék négy esetben viszont nem találkoztak vele. Az említett hat esetben az előítéletek az elismertségben jelentek meg a leginkább, mert a nők által elért eredményeket a férfiak nem ismerték el, valamint a válogatott edzők esetében is tapasztaltak előítéletet, hogy a nőknek miért kell az edzőtáborban részt venniük.

A hetedik kérdés esetében az előítélet párja a hátrányos megkülönböztetés jelent meg. A hátrányos megkülönböztetést már hét esetben tapasztalták a hölgyek a sportpályafutásuk során. Hátrányos megkülönböztetést a javadalmazásban, a férfiakkal szembeni hátrányba kerüléssel, illetve az ökölvívás területén az első női válogatott ökölvívók ruháztatásában és a felszerelések finanszírozásában is találkoztak hátrányos megkülönböztetéssel.

A nyolcadik kérdés kapcsán a sportágban megjelenő nehézségek vizsgálata volt a főszempont. A hölgyeknek rengeteg nehézséggel kellett megküzdeniük, ilyen volt a féltékenység, anyagi elismertség és megbecsülés, a női sportolás elfogadása, a nőkkel szembeni férfi szintű elvárások, a férfiaknál való jobb teljesítmény produkálása, a férfiakkal való edzés kezelése, kevés támogatás és az edző problémák is. A válaszok alapján láthatjuk, hogy a nőknek milyen nehéz érvényesülniük a férfias sportágakban.

A kilencedik kérdésnél a férfi sportolókkal való kapcsolat volt a téma. A válaszok alapján a sportoló hölgyek jónak ítélték meg a kapcsolatukat a férfiakkal, de némely esetben a férfiak kisebb része főleg az ökölvívás terén megalázonak vette, ha nőkkel kellett kesztyűznie vagy nőket kellett edzenie.

A tizedik kérdés során arra voltam kíváncsi, hogy a férfiak mennyire ismerték el a nők teljesítményét. A válaszok alapján az ökölvívásban szinte egyáltalán nem ismerték el, de mára már egyre többen elismerik, a többi sportág esetében elismerték a nők eredményét.

A tizenegyedik kérdés a sportolás pozitív hatására vonatkozott. A válaszok alapján kijelenthető, hogy a sportolás mindegyik hölgy személyiség fejlődésére pozitív hatással volt. A sportolás által megtanult értékeket a sport utáni életükben nagymértékben tudták hasznosítani. A sportolás hatására ismerhettek meg új embereket, tanultak meg idegen nyelveket, valamint a kitartás, a nyugalom és az empatikusság is a sportolás miatt fejlődött a legtöbbet az életükben.

A tizenkettedik kérdés a férfiak és a nők arányára vonatkozott. A jégkorong, az ökölvívás és a labdarúgás területén egyöntetűen kijelentették, hogy a férfi sportolók létszáma sokkal nagyobb, mint a női sportolóké. A súlyemelés és a kalapácsvetés esetén a válaszadók úgy, gondolták, hogy a férfiak és a nők aránya közel azonos, de még mindig a férfiak vannak többen a sportágban.

A tizenharmadik kérdés napjaink női sportági helyzetére irányult természetesen a saját sportáguk kapcsán. Az ökölvívás terén a felső vezetésben a nők aránya alacsony, illetve edzői téren is kevés a női edző, az alacsony létszámok mellett hiába kezdett a női ökölvívás színvonala és létszáma emelkedni, a javadalmazásban és az elismertségben a férfiak még mindig előrébb tartanak. A labdarúgás esetében az FIFA, az UEFA és hazánkban az MLSZ is támogatja a női labdarúgást, de a tömegesítés még nem tart az elvárt szinten, illetve a minőségi képzésben is előre kell lépni. A jégkorong tekintetében a junior korú lányok hátrányban vannak, de kiemelkedő teljesítmények esetén a külföldre igazolással meg lehet oldani a töretlen fejlődés segítését, hazánkban még a női jégkorong képzése nincs az elvárt szinten. A súlyemelés napjainkban globálisan is nehéz helyzetben van, de hazánkban a támogatás mértéke alacsony, ezen lehetne javítani. A kalapácsvetés esetében a fiatal lányok bevonása a nehéz, mert a kalapácsvetéssel összhangban a testalkat változástól félnek a lányok.

A tizenegyedik kérdés a női sportok és sportolók támogatásának mértékével kapcsolatos elégedettségre voltam kíváncsi. A támogatásokat nagyban befolyásolja az olimpia, mivel hazánkban az olimpiai szereplés kiemelt fontossággal bír. A női labdarúgás kiemelkedő játékosai hazánkban is megbecsültek anyagiak szempontjából, de meg sem közelíti a férfi labdarúgók juttatását. A többi sportág esetében elmondható, hogy a férfiak jobban keresnek, mint a női sportolók. A női sportolóknak az olimpiára való kijutással nyílik lehetősége egyenlő feltételek mentén keresni a férfiakkal.

Az utolsó kérdés a társadalom és a női sportolás közötti kapcsolatra irányult. A hölgyek egyetértettek abban, hogy a mai társadalom a nőket már ösztönzi, hogy sportoljanak és azok az idők elmúltak, hogy a nőket lebeszéljék a sportolásról. A sport kiválasztásában vannak különbségek, természetesen a társadalom még mindig jobban preferálja a nőiesebb sportágakat, mint a férfias sportágakat.

1. Diagram. Az első kérdésfelvetés eredménye

Forrás: Saját szerkesztés



Az első kérdés esetében a válaszokból megállapítható, hogy a férfias sportágakban szereplő nőknek az előítélettel és a hátrányos megkülönböztetéssel túlnyomó többségében meg kell küzdeniük a sportpályafutásuk során. Adódhat a kérdés, hogy a sportágakon belül mit takar az előítélet és a hátrányos megkülönböztetés. Az ökölvívás sportágában a sportágba kerülésük és a sportpályafutás alatt is több problémával kellett megküzdeniük a válaszadóknak. A problémák közé tartozott, hogy az ő eredményeiket nem ismerték el a szakmán belül, mivel úgy gondolták, hogy a nőknek könnyebb nemzetközi eredményt elérni, mivel gyengébb a mezőny. Az ő sportolásukat csak úgy jellemezték, hogy ők csak táncikálnak a ringben és érdemi teljesítményt nem nyújtanak, ezért nem nekik való ez a sport, ez csak a férfiak sportja. Az edzőtáborozás tekintetében is a női ökölvívás megjelenése idején nem támogatták őket, ezért minden költség őket terhelte, illetve a válogatott edzők sem nézték jó szemmel a nők megjelenését az

edzőtáborokban. Az edzőtáborozások terén javult a helyzet, most már támogatják, de előfordul még mindig, hogy a nőktől is ugyanazt a szintet várják el, mint a férfiaktól, amely genetikailag nem helytálló. A gálák felépítésében is észrevehető a női ökölvívás hátránya, mert az első mérkőzések a nők és csak ezután következnek a férfi küzdelmek, ezt azzal indokolják, hogy kevesebb néző kíváncsi a nőkre, illetve a női meccsek nézhetetlenek. Az előbb említett indokok miatt jelen van a különbség a javadalmazásban is, mert a női ökölvívók kevesebb juttatást kapnak, ezt a problémát csak az olimpiai kvóta megszerzésével tudják kompenzálni, mert akkor a nők is nagyobb jutatást kapnak a felkészülésre, de az olimpiai időszak után újra kisebb mértékben becsülik meg őket. A súlyemelés tekintetében is nagy különbség volt a férfi és a női sportolók között, de ezt az olimpiai programba kerüléssel sikerült csökkenteni, ezután a férfiak részéről a féltékenység jelent meg, hogy a nők komoly nemzetközi eredményeket értek el. A nemzetközi eredmények elérését itt is azzal csökkentették le, hogy a nőknek könnyebb mert kevesebb a résztvevő, de például a kezdetekben az olimpiára is csak csoportos kvalifikációval lehetett kikerülni, amely esetében nem csak a saját eredményük számított, tehát nehezebb volt kijutniuk az olimpiára a nőknek. Napjainkban a súlyemelés sportága világszinten negatív időszakát éli, ezért lehet hátrányban a többi sportággal kapcsolatban, de az olimpiák tekintetében az egyenlőségre törekednek a súlycsoportok és a résztvevők területén is. A női kalapácsvetés szegmensében nemi egyenlőtlenséget kevésbé tapasztalt az interjúalany, kihívás elé csak az állította a sportpályafutása során, hogy a kezdeti nagy női létszámból egyedül maradt, így nehezebb volt neki a sportág üzése, de a közösség ereje túl lendítette ezen. Béki (2017a) kutatásában már említette, hogy az atlétika egyes számaiban, mint a súlylökésben is előfordulhatnak férfiasnak kinéző női atléták, amely az én kutatásom szempontjából a lány utánpótlásbázis kiépítésében okozhat nehézséget. A jégkorong sportágában a női sportolóknak a férfiak előnyélvezésével kell megküzdeniük, mert némely edző esetében a férfiak előnyt élveznek utánpótlás szinten, hiába jobb a tudása a női jégkorongozónak, kevesebb figyelmet kapnak, mint a férfi csapattársaik. A junior korosztály tekintetében 20 fiúra egy lány jut nagyjából, ez óriási hátrány számukra. A világ legnépszerűbb sportágában a labdarúgásban a nőknek nagyon nehéz Magyarországon az előítéletek és a hátrányos megkülönböztetés miatt. A válaszok alapján a korábbi időkben válogatott szinten is hátrányos megkülönböztetésben részesültek. Kiemelkedő eset, hogy a női válogatott játékosait nem engedték az egyik fővárosi csapat füves pályáján edzeni, ez önmagában is felháborító, de az indoklás, hogy „még a focistákat sem engedjük fel, nem hogy magukat” ez az igazán felháborító, ezen kívül a javadalmazásban óriási különbségek vannak, erre jó példa, hogy az egyik interjúalany éves válogatott juttatása hasonló mértékű volt, mint a megyeiben focizó férje havi keresete.

Napjainkban is a női labdarúgók keresete eltörpül a férfi labdarúgók keresete mellett, de nemcsak Magyarországon, hanem a világ összes országában, tehát ez egy globális probléma.

2. Diagram. A második kérdésfelvetés eredménye

Forrás: Saját szerkesztés



A második kérdésnél a sportágválasztás okait vizsgáltam, amely szintén egy fontos része a nők sportolásának, mivel ez olyan eredményt mutat, amelyet fel lehet használni a nők sportolásra való ösztönzésében. Béki (2017b) a férfias sportágakban a nők sportágválasztásával kapcsolatban azt állapította meg, hogy a nők több sportág kiválasztása után maguk döntenek, a választott sportág üzéséről vagy a férfi családtagok által választják a férfias sportágakat a nők. A saját kutatásom alapján a férfiak jelentőségét én is megállapíthatom a férfias sportágak választásában a nők esetén. A válaszadók esetében a sportágválasztás során négy esetben közvetlenül hatással voltak a férfi családtagok, erre szemléletes példa, hogy az egyik ökölvívó hölgy családjában a nagypapája és a nagymamája testvérei is kiemelkedő nemzetközi eredményeket értek el. A második eset, hogy szintén ökölvívó hölgy testvére üzte ezt a sportágat és elment vele edzésre, így került a sportág közelébe. A harmadik sportoló esetében a szintén a testvére jégkorongozott és így került a jégkorong sportágába. A férfi családtagok miatti kategória utolsó személye, ahogy az előző nőknél is említettem a testvére által került a sportágba és ért el olimpiai érmes helyezést. A férfi közösség kategóriájába a két volt labdarúgó

hölgyet tudtam betenni, mivel mindkettő hölgy esetében a férfiakkal való labdarúgás már korán megjelent az életükben. Az általános iskolás éveik alatt a férfiak befogadták őket a focizás közben és az egyikük még az iskolaválogatottba is bekerült olyan férfiak közé, akik közül a felnőtt válogatottságot is sikerült elérnie egyiküknek, tehát ők a férfiakkal való sportolás miatt kezdtek bele a labdarúgásba és a bizonyítási vágy miatt, hogy ők is tudnak olyan jók, lenni, mint a férfiak. A következő kategória miszerint a sportágba véletlen kerültek, de a férfi közösség jó hangulata tartotta ott őket, ebbe a kategóriába kettő ökölvívó hölgy került be. A legutolsó kategóriába a súlyemelő és a kalapácsvető hölgy került be, akiknél a sportágválasztás véletlen folytán történt, de az egyikük felmenői között volt egy ökölvívó, apa, akinek tetszett, hogy a lánya súlyemelő lett, illetve a kalapácsvető hölgy esetében családnak volt könnyebbség, hogy a férfitestvér mellett a lányuk is ugyanoda jár edzeni.

3. Diagram. A harmadik kérdésfelvetés eredménye

Forrás Saját szerkesztés



A harmadik kérdés tekintetében a férfias sportágakban a nők érvényesülési helyzetét vizsgáltam. A kérdésfelvetések közül ebben volt a válaszadók között a legnagyobb egyetértés, hiszen egy hölgy kivételével mindenki azt válaszolta, hogy a nők nehezebben érvényesülnek a férfi domináns sportágakban. A nehezebb érvényesülést sportágak szerint is érdemes külön bontani. Az ökölvívás női szakágában a nőknek meg kell küzdeniük a sportágon belüli

előítéletekkel, az általuk elért eredmények elismerésével, mert ha kiemelkedő eredményt érnek, akkor az a válasz, hogy a női mezőnyben könnyebb, ha pedig nem érnek el kimagasló eredményt, akkor azért, mert ők nők. A sportágon belüli létszámok tekintetében is a női ökölvívók aránya eltörpül a férfi ökölvívók létszáma mellett, ezért súlycsoportokban is előfordul, hogy akár 12 férfi induló van egy adott súlycsoportban, míg női súlycsoportokban csak kettő vagy három. A sportolói létszámok mellett az edzők tekintetében is sokkal kevesebb a női edző, de példának okáért Szabó Teréz és Kovács Mária a hazai ökölvívás berkein belül elismert edzők, tehát ők a követendő példák. Az ökölvívás sportvezetésében is alacsony arányban vesznek részt a nők, tehát ez is egy nehézség a nők számára. A súlyemelés tekintetében a nőiesség elvesztése egy megfélemlítő ok a nők számára, hogy ne vágjanak bele ebbe a sportágba, illetve, hogy az anyagi támogatások mértéke elenyésző. Az olimpiai vonatkozásában viszont fontos kiemelni, hogy ugyanannyi nő és férfi indulhat már a játékokon, amely egy előrelépés a korábbi olimpiákhoz képest. A létszámok tekintetében ugyanúgy férfi dominancia jelenik meg, illetve a társadalom a súlyemelést olyan női alkattal kapcsolja össze, amellyel már a sport kiválasztása előtt akadályba ütközhetnek a nők. A kalapácsvetés tekintetében is a testalkat változás az egyik nehézség, mert a nők fejében olyan testalkatot párosítanak a kalapácsvetéssel, amely nem szimpatikus nekik, hogy belekezdjenek ebbe a sportágba. A jégkorong sportágában nehézség, hogy némely edzőnél a fiúk előtérbe kerülnek és a lányok hátránnyal indulnak, ezért sok lány abbahagyja a sportágot, illetve, aki nem hagyja abba, annak sokkal jobbnak kell lennie, mint a fiú csapattársainak, illetve a junior korosztály esetében nagyjából 20-szor annyi fiú van a sportágban, mint lány. A nemek közötti létszám különbségek hátráltatják a lányok sportágba kerülését. A labdarúgás esetén a női labdarúgás elismertségének kivívása, illetve az anyagi javadalmazásbeli különbségek miatt a nőknek nehezebb érvényesülniük ebben a sportágban. A női labdarúgás szakágában a tömegesítés már elindult, de még nagyobb tömegbázist kell bevonítani és a képzés fejlesztésével a tömegesen bekerülő nők között meg kell találni a tehetségeket és az általuk elért eredmények hatására a női labdarúgás elismertsége is emelkedhet a sportéletben.

5. Megbeszélés

Kérdések vizsgálata:

K1: A „férfias” sportágakban a nőkkel szemben tapasztalható-e a hátrányos megkülönböztetés és/vagy az előítélet?

A kutatásom alatt elvégzett interjúk válaszai alapján kijelenthető hogy az öt sportágban, amelyet sikerült lefednem, tehát a jégkorong, a kalapácsvetés, a labdarúgás, az ökölvívás és a súlyemelés sportágak mindegyikében tapasztalható az előítélet vagy a hátrányos megkülönböztetés, de nem ugyanolyan mértékben és nem mindenki találkozott vele a sportpályafutása során. Az ökölvívásban tapasztalható a legtöbb előítélet és a hátrányos megkülönböztetés a nőkkel szemben.

K2: A női sportolók sportágválasztására hatással vannak-e a férfi családtagok, illetve a férfi közösség?

A válaszok alapján a női sportolók sportágválasztását a férfias sportágak esetén két csoportra lehet bontani, tehát több sportág kipróbálása és véletlenszerűen megragadás egy sportágnál, illetve a családi minta alapján, a férfi vonalon korábban történő sport továbbvitele a női ágon. Az eredményeim alapján megállapítható, hogy a maszkulin sportágak esetében a férfiaknak és a férfi közösségnek nagy arányban szerepe van a nők sportágválasztásában.

K3: A „férfias” sportágakban a nőknek nehezebb-e érvényesülniük?

Az adataim alapján ebben a kérdésben az egyetértés magas a hölgyek között, mivel a vizsgált sportágak esetében több okból kifolyólag is úgy gondolják, hogy a nőknek nehezebb érvényesülniük. Az okok között az alulreprezentáltság, az anyagi különbségek, a részvételi arányok az előítéletek és hátrányos megkülönböztetések is megjelennek.

Hipotézisek vizsgálata:

H1: Feltételezzük, hogy a „férfias” sportágakban a nőkkel szemben tapasztalható a hátrányos megkülönböztetés és/vagy az előítélet.

A hipotézisem igaznak bizonyult, mivel a válaszadók közül csak két fő nem találkozott a pályafutása során az előítélettel vagy a hátrányos megkülönböztetéssel, a többség az előítélettel vagy a hátrányos megkülönböztetéssel vagy esetleg mindkettővel találkozott a kimagasló eredményeket elért sportpályafutása során.

H2: Feltételezzük, hogy a női sportolók sportágválasztására hatással vannak a férfi családtagok és a férfi közösség.

A hipotézis, amit felállítottam beigazolódott, mivel közvetlenül hat hölgy sportágválasztására voltak hatással a férfi családtagok vagy az őket körülvevő közösség és négy esetben közvetetten voltak hatással a férfiak, hogy az adott sportágba kerüljenek a hölgyek.

H3: Feltételezzük, hogy a nők nehezebben érvényesülnek a „férfias” sportágakban.

A hipotézisem, amit megfogalmaztam beigazolódott, mivel a válaszadók 90%-a szerint nehezebben tudnak érvényesülni a női sportolók a férfias sportágakban.

Következtetések és javaslatok:

Az interjúk és az adatok alapján megfogalmazható, hogy a női sportok és sportolás támogatása a női szakágak területén a megjelenésük kezdetén nehezebb volt, mert sok esetben saját költségen kellett megoldaniuk minden sportoláshoz kapcsolódó kiadásukat. A nők sportolásának támogatása és elismertsége egyenesen arányosan nőtt az általuk megszerzett eredmények hatására az évtizedek során. Napjainkban elmondható, hogy a női sportolás helyzete javuló tendenciát mutat és főleg az olimpiai sportágakban már a támogatások összege elegendő a sportolással való kiadások fedezésére, viszont a sportkarrier utáni időre a támogatásokból a sportolók nem tudnak tervezni. A férfi sportolással összehasonlítva hazánkban még mindig óriási lemaradásban vannak a női sportolók javadalmazásban, sportági elismertségben és a médiában való megjelenések területén is. Gál (2008) már megfogalmazta, hogy a médiában való szereplés erősítheti és gyengítheti is a női sporttal szembeni előítéleteket

és a női nemmel kapcsolatos sztereotípiákat és nem csak a médiában való megjelenés minőségében, hanem mennyiségében is.

A női sportolás és a férfi sportolás közötti szakadék csökkentése érdekében állami és sportági szakszövetségi támogatásokra és reformokra van szükség, hogy a női sportolók tömegbázisát növeljék azokban a sportágakban, ahol a nők kisebb arányban vesznek részt, mint a férfiak. A tömegbázis növelésével, ezekben a sportágakban valószínűsíthető, hogy minél több tehetség kerül a különböző sportágakba és ezáltal a több sportoló hölgy miatt, több kiemelkedő nemzetközi eredményt is szállítanak ezekben a sportágakban a női sportolók, mint jelenleg. Az anyagi támogatáson kívül nagy hangsúlyt kell fektetni a sportvezetés és az edzők területére is, mivel Magyarországon jelenleg ez a férfiak pályája és az esetek többségében a férfi edzők nem mindig tudják a női sportolókkal megtalálni a közös hangot. A sportvezetés területén pedig a női képviselők színre lépése, azért kiemelten fontos, mivel ők a felső vezetés területén tudják érvényesíteni a nők akaratát. A sportolók, edzők és a sportvezetők számában is törekedni kell az egyenlő létszámra a sportok tekintetében. A nőket meg kell győzni, hogy sportoljanak, majd a sportkarrierjük mellett vagy után kezdjenek edzői pályára lépni, illetve a sportvezetésbe a kiemelkedő eredményeket elért női sportolókat helyezték magas pozíciókba.

6. Összefoglalás

A kutatásom témaválasztásakor az egyik kiemelt szempont volt, hogy a téma a társadalom és a sporttársadalom körében is aktuális és érdekes legyen, valamint használható eredményeket hozzon. A kutatás eredményeitől azt várom, hogy a nők sportolásában igenis jelenlevő problémákat felszínre hozza és a társadalom is megismerhesse, illetve a sport döntéshozói szintjére is eljussanak a problémák, amikre az ajánlásaimon kívül a felső vezetésben is keressenek megoldásokat. A nők sportban való szereplésének kiemelt kérdésnek kell lennie a magyar sportban, mivel a jelenlegi trendek szerint minden nemzetközi szervezet arra ösztökéli a tagszervezeteit, hogy a nők sportolását támogassa. A kezdeményezések megvalósításának pozitív hatása lehet magyar sportéletre eredményesség szempontjából, illetve a magyar társadalom női szegmensére is, mivel, ha minél több nő sportol, akkor a társadalomnak a női része egészségesebbé válik, így terhet szabadíthatnak fel az egészségügyről is.

7. Irodalomjegyzék

Béki P. (2015). Nők a focipályán, avagy milyen létjogosultsága van a női labdarúgásnak Magyarországon?

https://www.researchgate.net/publication/297704550_Nok_a_focipalyan_avagy_milyen_letje_gosultsaga_van_a_noi_labdarugasnak_Magyarorszagon (2025. 01. 07.)

Béki P. & Keresztesi K. (2017a) A sportok királynője női szemmel <https://ojs.lib.unideb.hu/actaagrar/article/view/1577/2237> (2025. 01. 09.)

Béki P. (2017b). Multidimenzionális nemi sztereotípiák a 21. század versenysportjában Magyarországon <https://real-phd.mtak.hu/636/2/bekipiroska.m.pdf> (2025. 01. 07.)

Béki P. (2017c). Sztereotípiák a sportban, avagy a női sport létjogosultsága napjaink magyar társadalmában https://publikacio.uni-eszterhazy.hu/776/1/171-189_Beki.pdf (2025. 01. 07.)

Bodnár I. (2012). Az edzői munka mint női foglalkozási életpálya <https://repo.lib.semmelweis.hu/bitstream/handle/123456789/641/bodnarilona.DOIs.pdf?sequence=1> (2025. 01. 09.)

Bukta Zs. & Gósi Zs. (2018). Nők részvétele a magyar sportszervezetekben https://www.researchgate.net/publication/333582207_Nok_reszvetele_a_magyar_sportszervezetekben (2025. 01. 07.)

Gál A. (2007). Sport és társadalmi nem a 21. század elején a média tükrében Magyarországon [file:///C:/Users/user/Downloads/galandrea.d%20\(3\).pdf](file:///C:/Users/user/Downloads/galandrea.d%20(3).pdf) (2025. 01. 07.)

Gál A., Kovács Á. & Velencei A. (2008). Sport, gender és média: A női és férfi sportolók megjelenítése a sajtóban https://szociologia.hu/dynamic/SzocSzemle_2008_3_032_060_GalA.pdf (2025. 01. 07.)

Gál A. (2019). Konstans kihívások és változó megoldási kísérletek a nők sportjában <https://real.mtak.hu/152627/1/09.GalAndrea.pdf> (2025. 01. 07.)

Gál A. & Szikora K. (2024). A női sport fejlődésének ellentmondásai a 20. század első felében https://real.mtak.hu/206211/1/Gal_Szikora.pdf (2025. 01. 07.)

8. Köszönetnyilvánítás

Szeretnék köszönetet mondani Némethné Dr. Tóth Orsolya Tanárnőnek a felkészítésért, támogatásért, illetve az interjúalanyokkal való kontakt kialakításáért.

Köszönetemet szeretném kifejezni Béki Piroskának, Dankó Ilonának, Faragó Beatrixnek, Gyurácz Rékának, Hajdu Lilinek, Hámori Lucának, Hurtik-Tóth Enikőnek, Kovács Máriának, Markó Edinának és Márkus Erzsébetnek, hogy interjújukkal segítették a kutatásom létrejöttét.

2025.01.16

Dömötör Balint Benedek